

*През по-голямата част от живота си
кучетата живеят
в Тихо сърце.
Човеците обикновено живеят в съседство –
в Отчаяно сърце.
Хубаво е от време на време да поживявате
на нашия адрес.*

Трикси Кунц

Един призречен момент, около който се върти цялата история

Страшничкият момент, тъй важен за нашата история, се случи една вечер преди повече от десет години.

Трикси – тригодишна златиста ретривърка с неповторима красота и в отлична форма, осиновена предния септември, живееше вече четвърти месец с мен и съпругата ми Герда.

Тя беше радостна, любвеобилна, смешна, интелигентна, забележително послушна. Освен това беше по-хладнокръвна и горда, отколкото някога съм мислел, че може да бъде едно куче.

Тя съвсем неочаквано вече бе успяла да ме промени като човек и като писател. Едва сега започвах да разбирам същността на тези промени и накъде ме водеха те.

Януари, 1999 година

Първата ни къща в Нюпорт Бийч, в квартала „Харбър Ридж“, имаше невероятно дълъг коридор на горния етаж – по-точно вътрешен балкон над фоайето долу. Понеже беше застлан с килим и следователно предлагаше чудесна триеща повърхност за лапи, а покрай стените му нямаше нищо чупливо, аз често си играех там с Трикси при лошо време или в хладните зимни вечери, когато слънцето залязваше рано.

Отначало й хвърлях топка или кучешка играчка. Кучешката играчка беше петнайсетина сантиметра дълга, направена от твърда гума с дупка в средата. Човек можеше да натъпче там смес от фъстъчено масло и гранули и кучето да се занимава с нея повече от час. Аз лично съм пробвал това два пъти, но Трикси успяваше да изчопли вкусната смес за около пет минути – по-малко, отколкото ми трябваша, за да я приготвя.

Една вечер гумената играчка отскочи силно и се удари в малка картина с маслени бои и скъса платното. Картината беше много стара и една от любимите на Герда.

Няколко дни по-късно, когато тя забеляза белята, аз веднага се оправдах:

– Кучето го направи.

– Дори да се изправи на задните си крака, пак не е достатъчно висока да я достигне – възрази Герда.

Уверен в непоклатимата си логика, аз отвърнах:

– Кучето беше тук, в коридора. Играчката беше тук. Играчката е на кучето.

Кучето искаше да си играе. Ако кучето не беше толкова сладко, аз нямаше да искам да си играя с него. Коридор, куче, играчка, сладко, игра – белята с

картината беше неизбежна.

– Значи, казваш, че кучето е виновно, защото е сладко.

Нямаше да позволя добре обоснованата ми позиция да пострада заради дребни подробности. Настъпи моментът да прибягна до резервното обяснение, което си бях подготвил:

– Освен това, може да не е достатъчно висока, но знае къде държим малката стълбичка.

И така, заради повредената картина занаяпред, когато играехме в коридора, ни беше забранено да използваме гумената играчка. Нещо повече – вече нямаш право да хвърлям тенис топката, а само да я търкалям.

Обясних новите правила на Трикси, а тя ме гледеше със сериозно изражение.

– Това е ценен урок – заключих аз. – Сигурен съм, че ако след като повреди картината, веднага беше отишла при майка си и си беше признала, сега нямаше да имаш това петно върху името си.

В тон с новите правила аз винаги засилвах топката с движение в китката, за да й придам достатъчно скорост да стигне до края на коридора. Трикси се спускаше след нея, като или я заграждаше, или я улавяше във въздуха, ако отскочеше от подпората на парапета. Бързо ми я връщаше, а аз веднага я изстрелвах отново. След двамадесет минути хълбоците й започваха да потрепват, тя изплезваше език и макар все още да намираще тенис топката за безценно съкровище, беше готова да ми я повери за известно време.

Двамата лягахме един до друг на пода, Трикси дишаше тежко, а аз галех буйната й златиста козина, докато тя си поеме въздух.

От първата седмица, в която се появи в живота ни, двамата с Трикси почти не бяхме пропускали ден да полежим заедно на пода и да се погледаме в очите. На мен това ми действаше успокоително поради очевидната причина, че гушкането с любящо куче винаги действа успокоително.

Беше ми странно, че тя може да ме гледа в очите толкова, колкото искам – десет, двамадесет или трийсет минути – и много рядко се случваше първа да отклони поглед.

Това беше не само медитация, но и начин на общуване, макар да не мога да обясня какво друго ми е внушавала тя, освен любов. Мога да кажа, че често виждах в очите й копнеж да бъде разбрана по сложния начин, който само речта може да улесни.

Когато дишането на Трикси се успокояваше, ние оставахме на пода, гледахме се в очите, сближени от взаимната си обич, но взрени през пропастта, разделяща същество, което може да говори, от друго, което не може. Кучетата плуват през море от човешка реч, ослушват се внимателно за познати думички, търпеливо се опитват да разтълкуват това, което им казваме, макар по-голямата част от него винаги да си остава непонятна за тях.

Никой човек не е способен на такова търпение. Ако вземем множеството команди, които бе усвоила по време на обучението си за куче помощник, и всичко онова, което сама беше научила – бисквита, пиле, разходка, пате, стълбичка, масло, картина, реставрация, електромагнетизъм – речникът ѝ съдържаеше поне стотина думи. С годините щеше да нарасне почти двойно. Това ме накара да се замисля... Осъзнаването, че думите имат смисъл, желанието да ги запомни, намерението да съобразява поведението си с тези, които разбира – дали всичко това ни навежда на извода, че кучето също копнее да говори?

Докато гледах Трикси в очите, понякога мълчах, но друг път ѝ разказвах за деня си, за проблемите си, за надеждите си, изобщо за всичко, което ми дойдеше

наум.

Хората, които обичат кучета, добре познават този вид приказки. Кучето не реагира – нито някой очаква това от него – но слуша и се диви.

Онази януарска вечер, след четири месеца, в които Трикси беше олицетворение на несекваща радост и вече бе успяла да предизвика положителна промяна у мен, аз ѝ казах:

– Ти не си просто куче. Не можеш да ме заблудиш. Аз знам какво си *всъщност*. Сякаш за да ми отговори, тя вдигна глава, отстъпи леко назад и ме изгледа с нещо, напомнящо загриженост.

Златистите ретривъри имат мускули на челото, които им позволяват по-широк спектър от изражения на лицето, в сравнение с много други породи. Никога досега не беше реагирала по този начин и аз развеселено изтълкувах физиономията ѝ в смисъл: „Опа, някак си съм се издала!“

– Ти *всъщност* си ангел – продължих аз.

За моя изненада тя скочи на крака, сякаш стресната от нещо, втурна се по коридора, обърна се и се взря в мен. Напрегна мускули, раздалечила леко крака за по-добър баланс, изпънала глава, вдигнала уши, доколкото може да ги вдигне един ретривър, тя сякаш очакваше следващите ми думи.

Аз рядко губя дар слово. Поведението на Трикси, което изглеждаше като реакция на казаното от мен, все едно беше разбрала всяка дума, ме накара да настръхна и онемея.

Заинтригуван, аз коленичих, чудейки се какво ще направи сега, но тя само ме гледаше. Когато се изправих, продължи втренчено да ме наблюдава.

Минута или две се вирахме един в друг от пет-шест метра разстояние, сякаш и двамата очаквахме да се случи нещо. Опашката ѝ не потрепваше. Не беше спусната ниско, както ако се боеше. Беше щръкнала съвършено нагоре, все едно се намираще извън времето, където нищо не можеше да я помръдне, дори едно косъмче от нея, ако самата тя не пожелае.

– Трикси? – попитах аз и щом чу гласа ми, тя се отдалечи с още три-четири метра и пак се обърна към мен със същото изражение на очакване.

Освен вечер, когато предпочиташе собственото си легло пред нашето, това не беше куче, което обича усамотението или поне дистанцията. Колкото по-близо беше до нас, толкова по-щастлива изглеждаше. Докато пишех, тя понякога се вмъкваше под бюрото ми и се навиваше на руло, а отпуснех ли крака по чорапи върху нея, въздъхваше от удоволствие. С Герда пък това трийсеткилограмово куче се държеше съвсем като болонка и беше най-доволено, когато е гушната. Това беше първият и последен път, когато се опита да се отдръпне от мен. Докато се вирахме един в друг, аз започнах да осъзнавам, че каквото и да означаваше поведението на Трикси – ако изобщо означаваше нещо – не бива да продължавам, просто защото я разстройвах. Освен това си имах работа с неизразимото, чието преследване често носи много объркване, но не и възнаграждение.

Седнах на пода в коридора, с гръб към стената, опънах крака напред и затворих очи. Вратът ми още беше настръхнал, но щом косъмчетата се успокоиха, Трикси се върна и се сгуши до мен. Сложи глава в скута ми и ми позволи да я разтрия нежно зад ушите и да я погалья по муцуната.

По-късно разказах случилото се на Герда, но тя, естествено, не можеше да каже нищо повече от мен. Ние нямаме паранормални преживявания и не ходим на врачки. Дори не четем дневните си хороскопи.

Аз си изкарвам прехраната, като пиша романи. Мога да измисля един куп

завъртяни сюжети само около този призрачен момент с Трикси, но нито един от тях не би бил толкова странен, колкото истината, ако можехме да я разберем в този момент. Истината *винаги* е по-странна от измислицата. Ние си измисляме, за да удовлетворим усещането си как би трябвало да стоят нещата, но истината не може да бъде измислена. Истината *е* и си има начини да ни накара да се дивим на колене, напомняйки ни, че Вселената не съществува, за да задоволява нашите очаквания.

Ние сме несвършени същества, които се самозаслепяват относно истината за смайващата сложност на света, и затова окастряме действителността до тънки колкото лист хартия теории, които лесно да можем да схванем, и ги наричаме истини. Но истината за морето в цялата негова необятност не може да се въплъти в едно изхвърлено от вълните камъче.

Когато пишем роман, когато измисляме нова политическа система, създаваме теория, за да обясним работата на човешкия ум или еволюцията на вселената, ние сме съчинители, избелващи богатото повествование на действителността до блед разказ, който можем да проумеем по-ясно. Бъркаме, когато не признаваме непознаваемата сложност на реалността, но още по-опасно грешим, когато твърдим, че един блед разказ или цял сборник разкази е равен на истината. Ние прибягваме до избледняването, за да *избегнем* мислите за страховитата истина във всичките ѝ свирепи цветове и безкрайни детайли.

Никога няма да узная истината за онзи призрачен момент с Трикси, но това, което знам, е, че през годините тя беше нашата любов и постоянно ни изненадваше, както изненадва истината. Тя всеки ден ни караше да се смеем, а понякога и плачехме от мъка за нея. Тежеше само трийсетина килограма, понякога я наричах Дребосъчка и живях по-малко от дванайсет години. Тя беше едно малко същество в този голям свят, но що се отнася до всички важни неща, включително ефекта върху онези, които я обичаха, тя живях голям живот.

Във всеки малък живот можем да видим голяма истина и красота. Във всеки малък живот можем да зърнем принципа на всички неща във вселената. Ако позволим да ни омагьоса красотата на обикновеното, ще видим, че всички неща са необикновени. Ако си позволим да се изпълним със смирение пред всичко, което не познаваме и не можем да познаем, в смирението си ще постигнем извисяване. Ако си позволим да видим мистерията и чудото на съществуването, замъгленият ни ум ще се проясни. Ще последваме почудата, която ще ни отведе към благоговението, а в благоговението си ще бъдем възможно най-близо до истинската мъдрост.

Трикси беше невинна и изпълнена с радост, но понякога беше и енигматична, и сериозна. От това добро куче научих толкова, колкото от всичките години в училище.

Ако ми позволите да ви разкажа за големия малък живот на Трикси, обещавам ви, че до края ще съм ви показал магични, мистични неща, дори да са съвсем обикновени.

Когато стигнем до последното изречение на последната страница, няма да сме познали непознаваемото, но ще бъдем изпълнени с почуда. Способността да се дивим на чудото на живота е най-прекия път към разбирането на истината за нашето съществуване.

Животът преди Трикси

Невинаги сме имали щастието да живеем в Нюпорт Бийч, Калифорния, и аз навинаги съм бил такъв човек, който хвърля вината за повредените картини върху кучето, защото допреди Трикси не съм имал куче.

Израснах в Бедфорд, Пенсилвания, където живеехме с майка ми и баща ми в претъпкана четиристайна къща, построена от бащата на майка ми. Много обичах дядо Джон, но въпреки множеството му таланти той разбираше от жилищно строителство, колкото аз от сърдечна хирургия.

Дълбоко между гредите на тавана в постоянно влажната изба имаше две крушки, които позволяваха да осветлим тъмнината само до зловещ сумрак, който по никакъв начин не нарушаваше спокойствието на заговорническите колонии от плесени в ъглите. Като дете почти вярвах, че плесените са зли съзнателни същества, които само дебнат да сваля гарда.

След деветия си рожден ден започнах да участвам в грижите за котлето. Железният звяр се намираще срещу вратата на склада за въглища. Сутрин изтърсвах скарата, за да събера пепелта и сгурията в коша, вкарвах въглища с лопатката и запалвах подпалките, за да се разгорят по-бързо въглищата. Вечер преди неучебните дни заривах огъня, за да има горещи въглини на сутринта и да се поддържа отоплението през нощта.

Зариването на огъня винаги се оказваше безумство. Това не беше форсирана с вентилатор система за отопление.

Топлината се издигаше през голяма желязна плоча до пода на дневната, а после пълзеше толкова бавно към горния етаж, че в мразовитите зимни утрини чашата вода, оставена за през нощта, се превръщаше в лед.

Докато не станах на дванадесет, няхахме баня, а само душ на едната стена на избата над канал в бетонния под. Водата за душа и пералнята се топлеше от керосинова горелка, изобретена от пироман. Голяма стъклена кана се обръщаше, за да напоява с гориво пръстеновидния фитил. Цялата конструкция беше нестабилна и аз всеки момент очаквах керосинова експлозия, която да ни превърне в живи факли.

Развинтеното въображение е благословия, ако човек възнамерява да стане писател, но то е също и проклетие.

Понякога в склада за въглища се чудех дали няма точно сега лопатката да се превърне в бледата ръка на труп, скрит под антрацита. И тъй като баща ми винаги ни плашеше с насилие, бях сложил него в ролята на убиеца.

Мога да кажа две положителни неща за избата. Първо, от чешмата там течеше топла вода, докато в кухнята имаше само студена, идваща с помощта на ръчна помпа от кладенеца. Второ, макар да бѣкаше от паяци, осмокраките преследвачи бяха по-малко, отколкото във външната тоалетна.

Когато бях на единадесет, майка ми получи скромна сума от прехвърлянето на имотите на дядо ми и я използва, за да направи вътрешна водопроводна инсталация и канализация: малка баня с течаща топла и студена вода и чешма на мястото на ръчната помпа в кухнята. Смени и покрива от асфалтова хартия с битумни керемиди.

Имахме чувството, че сме се преместили в нова къща. Все пак сега имаме лъскав порцеланов трон, вместо дървена пейка с дупка и дебнещи отдолу паяци. Макар да няхахме много вещи, винаги съществуваше опасност да изгубим всичко, което притежаваме. Неизменният ни танц с разорението произтичаше от

убеждението на баща ми, че припечеленото ще бъде пропиляно, ако отиде за плащане на сметки и ипотека, при положение, че покерът и заровете му даваха възможност да учетвори състоянието си само за една вечер.

Ако ли пък картите и заровете му изневеряха, нужна му бе утехата на бара. Почерпката на всички присъстващи му позволяваше да мине за богаташа, който си мечтаеше да бъде.

Извън бара и хазарта баща ми смени четиридесет и четири местоработи за тридесет и пет години, много от които като продавач и застрахователен агент. Неведнъж беше уволняван, защото бе ударил шефа си – а това никога не е хитър кариерен ход – или колега, който го е обидил. Понякога напускаше, защото се чувстваше недооценен, а може би и защото не е имало нито един човек, когото да иска да удари, и следователно работният му ден е бил доста скучен.

Въпреки че майка ми беше стройна, хубава и добросърдечна, баща ми тичаше по други жени. Поне две от тях бяха кечистки. През 50-те години жените в кеча бяха също такава рядкост като безръките китаристи и определено не изглеждаха като красавиците по бикини, търкалящи в кал през 70-те. Баща ми имаше връзки с кечистки, които имаха по-големи бицепси и по-дебели гласове от него самия.

Случеше ли се телефонът да извъни след полунощ, винаги беше някой барман, който ни уведомяваше, че баща ми е мъртвопиян и трябва да бъде изнесен от заведението, преди да дойде време да затварят. Ако барът се намираще на няколко километра от къщи, двамата с майка ми отивахме дотам пеша и го натоварвахме в колата му.

Веднъж една жена на бара помоли майка ми да я закараме до тях, защото приятелят ѝ я бил зарязал. Яката блондинка се беше накъдрила толкова ситно, че къдриците ѝ можеха да послужат за животоспасяващи шок-абсорбери, ако някой я фраснеше по главата с чук.

Усетих, че всъщност добродушната ми майка съжалява, задето няма под ръка чук, но бях твърде малък, за да се досетя, че гаджето на блондинката не си е тръгнало, а е припаднало, и че това всъщност е моят старец.

Просветлението дойде следващата вечер, когато лежах в леглото си и слушах как родителите ми се караха за къдравелката.

Вследствие на среднощните отцеспасителни експедиции и други горчиви преживявания, свързани с поведението му, аз израснах в състояние на постоянно смущение.

Недостатъците на баща ми бяха широко известни и аз потръпвах, когато ме питаха дали съм момчето на Рей Кунц. Вместо да отговоря директно, казвах, че майка ми е Флорънс Кунц, защото тази асоциация не беше свързана с нищо срамно.

От момента, в който ме видели в люлката, две от лелите ми били убедени, че и аз не струвам нищо, също като баща ми. Ако ме зърнеха да се препичам мързеливо на слънце, лицата им помръкнаха и те мрачно заявяваха: „Също като баща си“, все едно другите седемгодишни момчета вече печелеха стотици долари, като продаваха лимонада, или се записваха доброволци да изхвърлят подлоги в старчески домове.

Липсата на интерес към мен у баща ми, пристъпите му на гняв и насилие, когато се напиеше, заплашите му, че ще убие себе си (и нас), страданието и тревогите, които причиняваше на майка ми, не ме нараняваха така дълбоко, както срамът от публичното му пиянство, тичането подир фустите, склонността да се фука и други привички, които го превръщаха в обект на клюки и презрение.

В гимназията бях срамежлив и несигурен юноша и компенсирах ниското си самочувствие с бързи шегички. Играех клоуна на класа, а умението да боравя с езика беше моят щит и меч.

В никоя друг аспект на живота ми свенливостта не се проявяваше така силно, както в общуването ми с другия пол. Ако поканех момиче на среща и то ми откажеше, повече никога не я канех. Можеше да е отказала с искрено съжаление, можеше наистина майка ѝ да е в болница, баща ѝ да лежи с два счупени крака, а любимата ѝ сестра – заточена в 23-ти век след таен експеримент на правителството за пътуване във времето. Аз обаче бях убеден, че тя вижда в мен баща ми и смята, че би било по-умно да подпали косата си, отколкото да приеме моята покана за танците в училище и млечните шейкове в сладкарницата.

През последната година в гимназията обаче се появи Герда Чера. И преди някои момичета ме бяха привличали, очаровали, заплелявали, но никога не бе успяла да ме омагьоса. Не се бях влюбвал. Всъщност си мислех, че не можеш да се влюбиш, ако си роден след 1890. Дребничката, грациозна, красива Герда имаше мек глас, който с всяка дума звучеше интимно и романтично. Като кажеше: „Нещо виси от носа ти“, сърцето ми литваше. И не на последно място, притежаваше неземно самообладание.

Фактът, че въпреки цялата си срамежливост я преследвах от гимназията до предложението за женитба, е доказателство за влиянието ѝ над мен – особено като се има предвид, че четири пъти ми отказва.

Първия път, като чу коя вечер се надявам да я заведа на кино, отвърна, че ще работи в химическото чистене.

Преди, ако някое момиче, гипсирано от глава до пети, ми откажеше заради неподвижността си, щях да сметна, че в действителност ме намира за отблъскващ, и повече никога нямаше да я доближа. Но ето че седмица по-късно потърсих Герда с нова покана.

Този път тя ме осведоми, че ще работи на бара за освежителни напитки в киното. Тази млада дама или беше изнамерила нов смисъл на думата „трудолюбие“, или не си спомняше лъжата за химическото от предната седмица.

След две седмици, които ми бяха нужни, за да възвърна куража си, отново я поканих на среща, само за да открия, че въпросната вечер има ангажимент като бавачка.

Звучеше искрено, но пък и всички са вярвали на Хитлер, когато е твърдял, че няма да нападне Полша, а всички знаем как са се развили нещата. Не мислех, че Герда планира нашествие в Полша, и ми се искаше да вярвам, че все още имам шансове с ухажването ѝ, затова приех благосклонно и третия ѝ отказ.

Тъй като имаше опасност да се почувства преследвана, ако не и притисната, и да отхвърли четвъртата ми покана, като си подпали косата, аз размишлявах седмици наред, преди да я покана да отидем заедно на събитие, което тя бездруго трябваше да посети. Всяка година беше избирана за президент на класа си и затова аз я поканих на танците на курса.

Когато тя за пореден път отклони поканата ми с твърдението, че ще бъде заета, аз ѝ напомних с тон, който намирах за много сериозен, макар че като честен мемоарист трябва да призная, че повече напомняше на жалък хленч:

– Но ти *трябва* да отидеш на танците, те са танците на курса, а ти си негов президент!

– О, аз ще ходя – каза тя. – Но първата част от вечерта ще продавам билети на

вратата. После имам една смяна на музикалната уредба, после една смяна на бара за освежителни напитки, а накрая ще чистя салона.

Аз заявих, че това са четирите ми любими неща, които най-много обичам да правя на срещите си, и така не ѝ оставих друг избор да се отърве от мен, освен да ме цапардоса с чантичката си и да се разкреши за полиция.

Тя обаче само се усмихна и каза:

– Добре.

С мекия ѝ глас думата прозвуча като вричане във вечна любов. И тъй като в този момент нищо не висеше от носа ми, аз се почувствах като Кари Грант. По-късно щях да науча, че баща ѝ, обущар в Бедфорд, емигрирал в Щатите от Италия и още хранеше някои представи от Стария свят, като например, че тийнейджърите трябва да работят. Герда наистина имаше почасова работа в химическото и киното и допълваше доходите си като бавачка. От тринайсетгодишна купуваше сама дрехите си или платовете за тях, защото на всичко отгоре беше и добра шивачка.

На първата ни среща между продажбата на билети, пускането на плочите, раздаването на напитки и чистенето на салона намерихме време само за един танц, но пък много се смяхме заедно.

Въпреки всичко, след като я изпратих до тях и ѝ пожелах лека нощ, започнах да се притеснявам за впечатлението, което съм направил. Мина ми през ума да се прибера вкъщи и да ѝ се обадя, за да я помоля за официална оценка на срещата, но реших, че ще изглежда твърде отчаяно.

Следващият ден, неделя, ми се стори безкраен, сякаш Земята беше започнала да се върти значително по-бавно.

Понеделник сутринта в училище бях залегнал в засада до шкафчето ѝ, когато тя излезе от класната си стая. Очаквах нещо като учтив поздрав, придружен от твърдение за амнезия по отношение на съботната вечер.

Вместо това тя каза, че се е смяла толкова много през петте часа, които прекарахме заедно, че на другия ден я болял коремът.

Винаги съм мислел, че момичетата намират срещите с мен за болезнено изживяване, но това беше *хубава* болка. Продължихме да излизаме. И да се смеем заедно.

Помолих я да се омъжи за мен и тя го направи.

Малко след колежа и сватбата аз започнах работа в един правителствен проект за борба с бедността и останах там седем месеца – достатъчно дълго, за да разбера, че тези програми обогатяват хората, които ги движат, но иначе само създават още повече бедност. А ниското заплащане удължи собствената ми сиромашия с още половин година.

Герда беше счетоводител и беше работила няколко години в банка, но не можеше да си намери такова място в малкото градче Сакстън в Апалачите, където аз преподавах на деца в неравностойно положение. Започна работа на парче в обувната фабрика. Всеки работен ден вземаше служебния автобус в четири сутринта и пътуваше четиридесет и пет минути през планината, за да стигне до завода.

Бяхме се оженили с няколкостотин долара, стара кола и дрехите на гърба си. От малкото къщи под наем в Сакстън само една имаше вътрешни водопроводи и канализация. След като само десет години по-рано бях спрял да използвам външния санитарен възел, сега няха никакво желание да се връщам към него. Наемът беше шестдесет и пет долара месечно – повече, отколкото можехме да си позволим, но се лишавахме от други неща, за да го плащаме.

В къщата нямаше нито хладилник, нито печка. Купихме си употребяван хладилник и електрически котлон.

Без фурна и само с един котлон Герда приготвяше чудесни ястия и можеше дори да изпече всичко, което ни се приядеше, с изключение на пай, защото отдолу прегаряше, а отгоре оставаше суров.

Във финансово отношение годината беше тежка и ние работехме много. Но бяхме щастливи, защото бяхме заедно.

След Сакстън се преместихме в района на Харисбърг, където преподавах английски език в гимназията в продължение на осемнадесет месеца. Тогава Герда ми направи предложение, което промени живота ни. В свободното си време пишех и бях продал няколко разказа и две романчета.

– Ти искаш да бъдеш писател – каза тя. – Затова остави учителстването. Аз ще издържам семейството пет години. Ако за пет години не пробиеш, никога няма да успееш.

Понякога твърдя, че съм се опитал да се спазаря за седем, но с нея трудно се преговаряше.

Толкова години по-късно все още благоговей пред вярата ѝ в мен и любовта, която бе вдъхновила това предложение. Предвид обстоятелствата тогава – нестабилни финанси, ограничени перспективи, повече откази, отколкото одобрения от страна на издателите – доверието ѝ изглежда невероятно. Макар да се надявам, че с годините съм станал човек, способен да отпрати същото предложение към нея – стига аз да имах талант за математика, а *тя* за думите – изпълва ме смирение, защото по онова време изобщо не бях толкова добър. Израснал в бедност, обграден от психическо и физическо насилие, вечно засрамен от подвизите на баща си, на двадесет и няколко години аз бях мъж, който изпитваше почти детинска потребност от одобрение. Имах отчаяна нужда да се доказвам и в резултат взех редица погрешни решения в работата си. Бързо се доверявах на хора, които не заслужаваха доверие, вярвах на очевидно измамни обещания и с готовност приемах лоши съвети, стига да идваха от хора, които уж знаят повече – особено ако ме манипулираха с похвалите си. Герда, винаги отличен познавач на човешкия характер, знаеше във всеки един момент къде греша и се опитваше да ме отклони от пропастта, но трябваше да минат години, докато осъзная, че единственото одобрение, от което имам нужда – освен Божието – е нейното. Герда е била пътеводната ми звезда през целия ми живот като възрастен.

Когато някои представители на двете фамилии, пък и други познати научиха, че аз по цял ден пиша романчета, а Герда носи въщи бекона, че и яйцата, и картофите, които вървят с него, приеха това като доказателство, че наистина не ставам за нищо, също като баща си. Оплаквах Герда, а от време на време предизвиквах и мен.

Що се отнася до мен и Герда, ние по ред причини изобщо не приемахме възможността за провал. В края на петгодишния срок тя напусна службата си, за да можем да работим заедно. Занимаваше се с финансите ни, правеше проучвания и ме облекчаваше от всички ежедневни задачи, които хабяха творческата ми енергия и откъсваха пръстите ми от пишещата машина. По онова време вече изкарвахме прилични доходи, макар и да не бяхме забогатели. През *следващите* пет години качеството на написаното от мен, се подобряваше, но напредъкът в занаятите и изкуството рядко бележи възход във финансовото измерение. След една пенсилванска пролет, в която четиридесет дни не видяхме синьо небе (колко библейски звучи!), се преместихме в

Калифорния заради по-хубавото време, пък и заради възможностите да пиша сценарии. В първите ми холивудски опити обаче този филмов бизнес ми се видя неудовлетворителен и потискащ. Знаехме, че авторите идват и си отиват и че ако не стана важен за каталога на някой издател, рано или късно ще стана един от отишлите си и забравените.

Към 1980 успехът вече ме навестяваше. Двадесет и девет години по-късно, докато пиша тези редове, продажбите на моите романи по света наближават четиристотин милиона екземпляра. Критиците се отнасят благосклонно към мен, читателите – още повече.

Освен страст към английския език и безмерна любов към разказвачеството, успехът изискваше упоритост и безброй часове усилна работа. Основното преживяване в живота на двама ни с Герда е усърдният труд – поне по шестдесет часа седмично, често по седемдесет, понякога и повече.

Вярата ни казва, че когато настъпи последният ни час, най-добре е той да ни завари заети с молитва или с работата, на която сме се посветили с радостното разбиране, че тя е другата съдба на човека, след рая. Ако се върши старателно и почтено, тя е олицетворение на подчинението на висшия ред, форма на покаяние.

Години наред, отдадени на работата си, говорехме да си вземем куче. Дори по време на финансовите ни затруднения се обграждахме с красота – евтини плакати, вместо оригинална маслена живопис, шарени стъклени вази, вместо кристални – защото красотата успокоява изтормозения ум и вдъхновява. Кучето може да бъде живо произведение на изкуството, постоянно припомняне за изключителния замисъл и спиращите дъха детайли на природата, красота на четири лапи.

А с всяка изминала година все повече се убеждавахме, че този свят е дълбоко загадъчно място, а нищо не потвърждаваше чудото на съществуването по-ясно от това, което виждахме да се случва между кучетата и хората със затруднения в „Кучета компаньони за независимост“. Да бъдеш настойник и другар на куче, е още един начин да вникнеш в мистерията на света.

Знаехме, че кучетата не получават достатъчно любов, ако живеят предимно на двора, че те са животни, създадени да живеят в глутница и тяхната глутница е семейството, че кучето изисква почти толкова време, колкото и детето. Колебахме се да направим тази крачка заради работния си режим, пък и защото след повече от три десетилетия брак си бяхме изградили ритъм, който се бояхме да нарушим.

Но ето че през септември 1998 година в живота ни най-после се появи куче. През следващите девет години тя често ни удивяваше, редовно ни изненадваше, винаги ни доставяше безкрайно удоволствие, а понякога предизвикваше у нас чувство на почуда, което ще запазим до края на живота си. Също както всеки мъж или жена е не само мъж или жена, но и дух, малко или много покварен, така това куче беше не само куче, но и дух, толкова непокварен, колкото никой човешки дух не може да бъде. От всички същества на този свят, които са ме променили към добро, това куче отстъпва единствено на Герда, освен това даде много не само на мен, но и на съпругата ми.

Това куче беше най-радостният представител на своя вид. Притежаваше всички добродетели, които едно куче може да притежава. Беше пряма като всички свои събратя. Но в същото време беше изключително и не по кучешки, а по някакъв съвършено неприсъщ на кучетата начин интелигентна, също и постоянно загадъчна, способна на невероятно сериозно поведение, което не беше израз на

настроение, а някаква церемониална тържественост, сякаш наблюдаваше важна истина, скрита в мига, и се искаше хората също да я съзрат. Двамата с Герда не бяхме единствените свидетели на това поведение.

Колкото повече го осъзнавах и слушах за него от други хора, толкова повече се отварях за промените, които това специално куче провокира в мен.

Представям ви Трикси.